

Asia: VN/630/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ilmastolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kunnan ilmastosuunnitelman laatimisen aikaväli (14 a § 1 mom)

-

Kunnan ilmastosuunnitelman sisältö (14 a § 1–2 mom)

-

Kunnan ilmastosuunnitelman seuranta (14 a § 3 mom)

-

Kunnan ilmastosuunnitelman huomioiminen kuntastrategiassa ja toimintakertomuksessa (14 a § 3 mom)

-

Mahdollisuus laatia ilmastosuunnitelma yhdessä alueen muiden kuntien kanssa (14 a § 4 mom)

-

Muutoksenhaku valtioneuvoston päätöksiin ilmastolain soveltamisalalla (21 b § 1–4 mom)

-

Muutoksenhaku kuntien ilmastosuunnitelmiin (21 b § 5 mom)

-

Esityksen vaikutukset (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)

-

Muut huomiot

Suomen Omakotiliitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ilmastolain muuttamiseksi.

Omakotiliitto on alansa ainoa valtakunnallinen pientaloasukkaiden ja vapaa-ajan asukkaiden edunvalvonta- ja palvelujärjestö, joka edistää pientalovaltaista elämänmuotoa. Omakotiliitto on puoluepoliittisesti sitoutumaton kansalaisjärjestö, ja siihen kuuluu 233 paikallisyhdistyksen kautta noin 70 000 jäsentä (kotitaloutta). Suomessa on yhteensä noin 1,2 miljoonaa pientaloa ja noin 0,5 miljoonaa vapaa-ajan asuntoa.

Esityksen mukaan ilmastolakia koskevan esityksen keskeinen uudistus olisi se, että lailla velvoitettaisiin kaikkia kuntia laatimaan ilmastosuunnitelma. On hyvä, että esityksessä on huomioitu yhteistyön merkitys ja valmiiden mallien hyödyntäminen eri tahojen välillä ilmastotavoitteiden saavuttamisessa ja päästöjen vähentämisessä. Lainsäädäntöä uudistettaessa on tärkeä välttää ja karsia mahdollisia päällekkäisyyksiä eri toimintatasojen, kuten valtio, maakunnat ja kunnat, eikä vain luoda rinnalle lisävaatimuksia esimerkiksi raportoinnin suhteen. Sääntelyn tulee olla kohtuullista, kannustavaa ja mahdollistavaa. Lähtökohtaisesti sääntely ei tulisi lisätä kansalaisten asumiskuluja.

Toimintamalliksi on esityksen mukaan Suomen Ympäristökeskuksen toinen vaihtoehtoesitys, jossa kuntaorganisaation oman toiminnan ilmastomuutoksen hillintätoimien lisäksi kunnan päätösten vaikutukset asukkaiden ja sidosryhmien mahdollisuuksiin hillitä päästöjä omassa toiminnassaan. Omakotiliitto muistuttaa, että kuntien kannattaa yhteistyöhön kansalaisjärjestöt ja esimerkiksi paikalliset omakotiyhdistykset ja näiden vapaaehtoiset toimijat ja jäsenet. Järjestöjen kautta tavoitetaan laajasti pientaloasukkaita ja vapaa-ajan asukkaita ympäri Suomen.

Esityksen mukaan ilmastosuunnitelma voisi vaikuttaa asumisen, palvelujen, yritysten ja muiden toimintojen sijoittumiseen alueidenkäytön suunnittelun kautta. Liikkumistarpeen toivotaan vähentyvän. Kuntien tulee jatkossa alueiden käytön suunnittelussa vahvemmin asukkaiden asumistoiveet huomioon. Esimerkiksi suuri osa suomalaisista haluaisi asua pientaloissa. Asumisolosuhteiden viihtyvyys, soveltuvuus elämäntilanteeseen ja monipuolinen asuinrakennuksen käyttömahdollisuus esimerkiksi lisääntyneen etätyökulttuurin myötä edistää kuntalaisten hyvinvointia ja vähentää liikkumistarpeita, johon alueiden käytön suunnittelulla juuri vaikuttaa.

Esityksen mukaan oikein suunniteltujen sopeutumistoimien ansiosta kuntalaiset voivat säästyä sää- ja ilmastoriskien aiheuttamilta vahingoilta. Tässä on tärkeää, että kuntalaiset otetaan mukaan ilmastotyöhön. Mikäli kunnan ilmastosuunnitelmassa asetettaisiin sopeutumiseen liittyviä terveyteen liittyviä tavoitteita tai toimia, niillä voisi olla vaikutuksia kuntalaisten terveyteen. On hyvä, että tällöin voitaisiin tarkastella esimerkiksi liukastumis- tai hellevarautumista, joilla voisi olla myönteisiä vaikutuksia etenkin ikääntyneen väestön sekä helteille haavoittuvien ihmisten terveydentilaan.

Energiatehokkuustyössä neuvonnalla ja yhteisellä keskustelulla on mahdollisuus tavoittaa entistä laajemmin kansalaisia. Kuten esityksessä todetaan, kansalaisille on jatkossakin tärkeää saada puolueetonta ja maksutonta tietoa energiatehokkuuden edistämiseen ja päästöttömään energiaa siirtymiseen.

Rahoituksen myöntäminen ilmastosuunnitelmien tekemiseen on hyvä, jos tämän avulla voidaan osallistaa entistä laajemmin kansalaiset ja kansalaisjärjestöt matalalla kynnyksellä mukaan ohjelmatyöhön ja toteuttamiseen. Uudistuksia tehtäessä on tärkeä kuitenkin huomioida, että asumisen kustannukset Suomessa ovat jo korkeat ja kuntalaisten asumisen kustannuksia ei saa nostaa kunnille tulevan ilmastosuunnitelman veloitteen myötä.

Silander Marju
Suomen Omakotiliitto ry